

БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЛІТАРАТУРА

"У дапамогу педагогу"
Серыя

*Сто тысяч год нідкайі вакол шурмакцў налі,
Сто тысяч год нідкайі вакол гурцў дубровкі,
Накцў гурцў вакол свідтаік наша мова,
Накцў і сцў беларускі на Зямлі.*

Л. Караткевіч

3 (257)
сакавік
2023

БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЛІТАРАТУРА

Вучэбны працэс

3 *Валочка Г. М.* Сачыненне ў сістэме развіцця звязнага маўлення навучэнцаў

Методыка і вопыт

9 *Куляшова Н. А.* Дыдактычныя гульні на ўроках беларускай літаратуры як сродак актывізацыі пазнавальнай дзейнасці навучэнцаў

12 *Якімовіч А. М.* Вывучаем беларускую пунктуацыю: практыкум

Запрашаем на ўрок

19 *Іжмайловіч Г. Г.* Лексічнае значэнне слова (урок у V класе)

25 *Федарашка Г. В.* Падрыхтоўка да сачынення — апісання помніка гісторыі і культуры (урок у VIII класе)

31 *Троцкая Т. А.* Падагульняльны ўрок па беларускай літаратуры ў V класе (QR-гульня)

35 *Рабіцава Л. У.* Тэставае заданне па апавяданні Івана Пташнікава «Алені» (VI клас)

37 *Ламака Н. Д.* Раман Івана Мележа «Людзі на балоце»: каханне і драматычны лёс Ганны Чарнушкі (урок у X класе)

Рыхтуемся да алімпіяды

43 *Жгарова В. М.* Алімпіядныя заданні для вучняў VI—VII класаў

Рыхтуемся да тэсціравання

48 *Васілевіч С. Л.* Падрыхтоўка да цэнтралізаванага экзамену па беларускай мове: практычныя заданні з адказамі: комплексы №№ 4—5

Навуковыя публікацыі

56 *Маршэўская В. В.* Функцыянаванне фразеалагізмаў са значэннем стану

Пазакласная работа

61 *Якіменка А. А.* Матчын скарб (гульня для вучняў VI—VIII класаў)

Займальны матэрыял

64 Жыццё і творчасць Уладзіміра Дубоўкі: крыжаванка. *Склала В. У. Палаўко*

На другой старонцы вокладкі — партрэт Ніны Тарас (1916—2006). *Мастак А. Ю. Прынькова.*

На трэцяй старонцы вокладкі — фотаздымак мемарыяльнай дошкі ў гонар Валянціны Коўтун (1946—2011) і Валянціны Локун (1946—2016) на фасадзе будынка Малоткавіцкай сярэдняй школы Пінскага раёна. Адкрыта 30 верасня 2021 года. Аўтар — *скульптар Павел Герасіменка.* Фота забяспечана адміністрацыяй Малоткавіцкай сярэдняй школы (*дырэктар В. П. Ізбіцкая.*)

Дасылаючы матэрыялы для публікацыі ў нашым часопісе, аўтары тым самым перадаюць выдаўцу невыключныя маёмасныя правы на ўзнаўленне, распаўсюджванне, паведамленне для ўсеагульнага ведама і іншыя магчымыя спосабы выкарыстання твора без абмежавання тэрыторыі распаўсюджвання (у тым ліку ў электроннай версіі часопіса).

Рэдактар А. В. Міронава. Карэктар А. У. Бельская. Макет і вёрстка І. М. Кузьмянковай.

Выхад у свет 31.03.2023. Фармат 60 × 84¹/₈. Папера афсетная. Друк афсетны. Ум. друк. арк. 7,44. Ул.-выд. арк. 6,02. Тыраж 1162 экз. Заказ 21. Цана свабодная.

Адрас рэдакцыі часопіса «Беларуская мова і літаратура»: Вул. Будзёнага, 21, 220070, г. Мінск, тэл.: 393-93-20.

Надрукавана ў таварыстве з абмежаванай адказнасцю «СУГАРТ».

ЛП № 02330/427 ад 17.12.2012. Вул. Кнорына, д. 50, корп. 6, каб. 305, 220103, г. Мінск